

ORIGINAL ARTICLE

Received: 2016/12/31 Accepted: 2017/03/12

The Effect of Life Skills Training on Marital Satisfaction Divorce in Central City of Yazd Family Bonds

Ali Asghar Refahi (Ph.D.s)¹, Hooshang Shambayati (Ph.D.)²

1. Ph.D. student of criminal law and criminology .Islamic Azad University , Central Tehran Branch, Tehran, Iran.

Email: Mardomi.scpd@chmail.ir Tel: 09027267688

2. Assistant Professor, Department of Law. Islamic Azad University , Central Tehran Branch, Tehran, Iran.

Abstract

Introduction: The aim of this study is to evaluate marital satisfaction strengthening the family welfare center in Yazd before and after training, life skills were considered.

Methods: Based on the available sample of 76 clients referred to the strengthening of family welfare organization completed the questionnaire. Questionnaire before closing life skills training and counseling was done.

Results: Results showed that mean scores of marital satisfaction before and after the training package and there is no significant difference advisers. Between the average scores of marital satisfaction before and after training and consulting package in terms of demographic variables, no significant difference was observed but changes before and after the intervention failed to make a significant change.

Conclusion: Specific requirements that clients seem to have divorce in such a way that the impact of life skills training Tghyrmnadary before and after being unable to provide educational level of marital satisfaction. Further studies are required to determine the reasons for the low impact of this intervention. Is this type of problem or have not made the impact of training and consulting programs designed to increase the efficiency of these courses...

Keywords: Divorce, ENRICH Questionnaire, Family Marital satisfaction, Life skills training.

Conflict of interest: The authors declared that there is no Conflict interest

This Paper Should be Cited as:

Ali Asghar Refahi, Hooshang Shambayati. The Effect of Life Skills Training on Marital Satisfaction Divorce in Central City of Yazd Toloobehdasht Journal. 2018; 16(6):79-88. [Persian]

تاثیر آموزش مهارت های زندگی بر میزان رضایت زناشویی متقاضیان طلاق در مرکز تحکیم بنیان خانواده شهر یزد

نویسندگان: سید علی اصغر رفاهی^۱، هوشنگ شامبیاتی^۲

۱. دانشجوی دکتری حقوق کیفری و جرم شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، تهران، ایران.

تلفن تماس: ۰۹۰۲۷۲۶۷۶۸۸@chmail.ir Email: Mardomi.scpd

۲. استادیار گروه حقوق جزا و جرم شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، تهران، ایران.

چکیده

مقدمه: یکی از آسیب های روابط زناشویی کاهش میزان رضایتمندی زناشویی است که می تواند بنیاد زندگی مشترک را در خطر قرار دهد. این پژوهش با هدف تاثیر آموزش بر میزان رضایت زناشویی افراد متقاضی طلاق مراجعه کننده به مرکز تحکیم خانواده شهر یزد انجام شد.

روش بررسی: مطالعه حاضر مداخله ای از نوع پیش از مون و پس از مون بود. نمونه های به صورت در دسترس و با جایگزین تصادفی به تعداد ۷۶ نفر از بین مراجعان به مرکز تحکیم خانواده انتخاب شدند. شرکت کنندگان که روال معمول آموزش مرکز را طی دو جلسه ۳ ساعته شامل مباحث مختلف آموزش مهارت های زندگی بود، در مرکز گذراندند و پرسشنامه رضایت زناشویی را قبل و بعد از دوره آموزشی تکمیل نمودند. در این پژوهش از پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ و سوالات مربوط به ویژگی های دموگرافیک استفاده شد. داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS ۱۶ و آزمون های کای آسکووار و ویل کاکسون تجزیه و تحلیل گردید.

یافته ها: میانگین سنی زوجین $29/69 \pm 6/39$ بود و میانگین نمره رضایت زناشویی قبل از آموزش در بین شرکت کنندگان $1/25 \pm 26/12$ و بعد از آموزش $1/25 \pm 26/55$ اعلام شد که تفاوت معنادار آماری را نشان نداد. بین میانگین نمره میزان رضایت زناشویی قبل و بعد از دریافت آموزش بر حسب متغیرهای دموگرافیک مثل سطح تحصیل، میزان درآمد، محل سکونت، سن و جنس نیز تفاوت معناداری مشاهده نشد ولی تغییراتی در نمرات قبل و بعد آموزش وجود داشت.

نتیجه گیری: بنظر می رسد شرایط خاص مراجعانی که برای طلاق اقدام نموده اند به گونه ای است که تاثیر آموزش مهارت های زندگی نتوانسته تغییر معناداری را قبل و بعد از دریافت آموزش بر سطح رضایت مندی زناشویی ایجاد نماید. لازم است با بررسی های بیشتر دلایل کم بودن تاثیر این مداخله مشخص گردد که آیا آموزش بر رضایت زناشویی تاثیر ندارد یا باید برنامه هایی برای افزایش کارایی این دوره ها طراحی گردد.

واژه های کلیدی: آموزش همسران، مهارت های زندگی، طلاق.

طلوع بهداشت

دو ماهنامه علمی پژوهشی

دانشکده بهداشت یزد

سال شانزدهم

شماره: ششم

بهمن و اسفند ۱۳۹۶

شماره مسلسل: ۶۶

تاریخ وصول: ۱۳۹۵/۱۰/۱۱

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۵/۱۲/۲۲

مقدمه

با وجود تغییراتی که در شیوه ی زندگی مشترک افراد در جوامع امروزی اتفاق افتاده است، هنوز هم بسیاری از افراد در مواجهه با مشکلات زندگی از روش های ناکارآمد تربیتی سنتی استفاده می کنند. دانستن مهارت های زندگی در فهم نگرش ها و نیازهای همسران به طور معناداری نقش دارد و هنگامی که زوجین از برآورده شدن انتظاراتشان در رابطه زناشویی رضایت دارند، رضایت زناشویی بیشتری را خواهند داشت (۱). در امر ازدواج و دوام آن سازگاری زناشویی و رضایت از آن بسیار مهم است. در مطالعه ای علمی رضایت زناشویی را بر چند اصل مبتنی دانسته اند. توافق زن و مرد در مسائل مهم زندگی، داشتن علائق مشترک، داشتن اعتماد به همدیگر و ابراز علاقه و شکایت کمتر از مشکلات از آن جمله است (۲).

مهارت های زندگی توانایی ها فرد را افزایش داده و او را قادر می سازد مسئولیت نقش اجتماعی خود را بپذیرد و با حفظ سلامت روان خود، با انتظاراتی که در روابط بین اعضای جامعه موجود است به شکل بهتری روبرو گردد. (۳).

آموزش مهارت های زندگی می تواند سلامت روانی، رضایت زناشویی و قدرت حل مسائل زندگی مشترک در افراد افزایش دهد (۴) و شامل ۱۰ مهارت است: ۱- توانایی اشتنا ارتباط موثر اجتماعی ۲- برقراری ارتباط صحیح بین فردی ۳- تصمیم گیری صحیح ۴- مهارت تحمل مساله ۵- قدرت مقابله با هیجان ۶- مهارت روبرو شدن با استرس ۷- تفکر نقادانه ۸- تفکر خلاق ۹- توانایی ایجاد همدلی ۱۰- داشتن خود آگاهی (۵). برخی پژوهش ها نشان می دهد که بین قدرت حل تعارضات زناشویی و میزان سازگاری آن ها و میزان طلاق

همبستگی دیده شده است و این پژوهشگران معتقدند از راه های تقویت زوجین، آموزش مهارت های مختلف ارتباطی و زندگی می باشد که اثرات مثبتی بر سطح سازگاری بالاتر آنان و کاهش میزان طلاق خواهد داشت (فرشاد بهاری). علاوه بر این آموزش مهارت های زندگی افزایش پذیرش اجتماعی همسران را هم بیشتر می نماید (۶). ساندرس عقیده دارد که آموزش مهارت های ارتباطی به افراد توانایی ایجاد رابطه ای را می دهد که درست شروع شده، ادامه پیدا کند. فرد فعالانه به سخن طرف مقابل گوش دهد، با این مهارت او قدرت بیان افکار و احساسات خود را به راحتی داشته و احساسات طرف مقابل را هم بهتر درک می کند (۷).

هالفورد در پژوهشی نشان داد که آموزش تاثیر مثبتی بر سازگاری زناشویی آن هم با پیشرفت مهارت های ارتباطی دارد (۸) و این مساله، ممکن است با تغییر در رفتار طولانی مدت زوجین مرتبط باشد (۹). در مطالعه ای در رابطه با تاثیر آموزش بر روابط بین فردی زوجین نشان داده شد که روابط بین فردی زوجین بهتر شده و در طی زمان ۴ ساله آموزش برای زوجینی که در معرض خطر مشکلات زناشویی بودند، توانستند خود نظم دهی و بهتر شدن روابط بین فردی را تجربه کرده و رضایت جنسی خود را، ارتقاء دهند، رضایت جنسی یکی از نیازهای فردی به شمار می آید که در عین حال ارتباط با رضایت زناشویی، با سلامت جامعه نیز مرتبط است (۱۰). با توجه به اهمیت نقش آموزش مهارت های زندگی در مقابله با مشکلات و پیشگیری از تعارضات زناشویی است که آموزش این مهارت ها بخشی از برنامه آموزشی کوتاه مدتی است که به زوجین مراجعه کننده در مرکز تحکیم بنیان خانواده برای ایجاد سازش در

ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه ای دو قسمتی بود، قسمت اول شامل سوالات دموگرافیک مثل جنس، سن، سطح تحصیلات، مدت ازدواج و تعداد فرزندان و قسمت دوم پرسشنامه در خصوص سنجش میزان رضایت زناشویی سیله پرسشنامه استاندارد ۴۷ سوالی انریچ در نظر گرفته شد. پرسشنامه ۴۷ سوالی انریچ و همکاران شامل ۴۷ ماده است. برای ارزیابی مشکلات بالقوه زوج ها به کار می رود. اولسن و دیگران اعتبار این پرسشنامه ربا روش ضریب آلفا ۰/۹۲ گزارش کرده اند (۱۱). در پژوهش سلیمانان (۱۳۸۳) ضریب پایایی این پرسشنامه به صورت آلفا محاسبه و عدد ۰/۹۳ به دست آمد. پاسخنامه این تست بر اساس مقیاس لیکرتی و در ۵ گزینه به صورت "کاملاً مخالفم" "مخالفم" "نظری ندارم" "موافقم" "کاملاً موافقم" بود که آزمودنی بر حسب میزان موافقت خود یکی از گزینه ها را علامت می زد. نمره گذاری سوالات به صورت ۱،۲،۳،۴،۵ به ترتیب برای کاملاً موافقم، موافقم، نظری ندارم، مخالفم، کاملاً مخالفم در نظر گرفته شد. نمره بالاتر نشان دهنده رضایت بیشتر زوجین از رابطه اشان بود (۱۲،۱۳). در این پژوهش پس از ورود داده ها به وسیله نرم افزار SPSS ۱۶ ابتداء از طریق آمار توصیفی داده ها بررسی گردید. فراوانی و درصد و میانگین و انحراف معیار داده ها مشخص گردید و سپس از طریق آمار استنباطی، آزمون ناپارامتریک کورسکال والیس برای مقایسه نتایج قبل و بعد استفاده گردید.

یافته ها

داده ها نشان داد که دامنه سنی شرکت کنندگان در این پژوهش بین ۱۹-۴۷ سال می باشد و میانگین سنی آنها $29/69 \pm 6/39$

زوجین متقاضی طلاق داده می شود. در این پژوهش سعی شد تا به بررسی تاثیر برنامه آموزشی مرکز بر روی میزان رضایت زناشویی مراجعه کنندگان پرداخت و با توجه به زمان ۶ ساعته و محل برگزاری آن در مرکز تحکیم بنیان خانواده شهر یزد بتوان پیشنهاد اصلاحاتی برای برنامه ریزی های آموزشی آینده انجام داد.

روش بررسی

جامعه آماری این مطالعه افراد متقاضی طلاق بودند که از طرف دادگستری برای گذراندن دوره آموزشی و مشاوره های مرتبط به مرکز تحکیم بنیان خانواده معرفی شدند. حجم نمونه با استفاده از مطالعات مشابه (۱۱،۱۲) با در نظر گرفتن سطح اطمینان ۹۵٪ و توان آماری ۸۰٪ تعداد ۷۵ نفر برآورد گردید. که این تعداد به صورت تصادفی از بین مراجعه کننده انتخاب شدند. از مهرماه ۹۴ تا ۱۳ به مدت ۳ ماه پرسشنامه تهیه شده توسط شرکت کنندگان در مطالعه که رضایت خود را شفاهاً و با امضاء اعلام نمودند، تکمیل گردید. علاوه بر کسب رضایت مراجعه کنندگان برای مشارکت، پژوهش از کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی نیز تأییدیه داشت. معیار ورود به مطالعه رضایت شرکت کنندگان و مراجعه به مرکز به دلیل داشتن دادخواست طلاق و معیار خروجشان از مطالعه اعلام بی علائقی به ادامه همکاری در نظر گرفته شد. شرکت کنندگان پس از گذراندن دوره آموزشی، پرسشنامه را دوباره تکمیل نمودند. برنامه مداخله ای در مرکز شامل دو جلسه سه ساعته، آموزش مهارت های زندگی بود که همسران در جلسات جداگانه مردانه و زنانه در آن شرکت می کردند و آموزش توسط مشاوران مرکز به افراد داده می شد.

معناداری نداشت. ولی میانگین نمره میزان رضایت زناشویی گروه سنی ۳۱-۴۰ ساله بیشتر از میانگین نمره دو گروه سنی دیگر بود و کمترین امتیاز برای افراد با سن بیش از ۴۰ سال پس از آموزش دیده شد. رابطه معنی دار آماری بین نمره رضایت زناشویی ومدت زمان زندگی مشترک مراجعه کنندگان قبل وبعد از آموزش مشاهده نشد. میانگین نمره رضایت زناشویی در بین مراجعان دارای فرزند قبل و بعد از دریافت آموزش تفاوت معناداری نداشت. ولی میانگین نمره میزان رضایت زناشویی مراجعان دارای دو فرزند و بیشتر، بیشتر از میانگین نمره دو گروه دیگر بود.

میانگین نمره رضایت زناشویی در بین مراجعان با سطوح تحصیلی متفاوت قبل و بعد از آموزش تفاوت معناداری نداشت. ولی میانگین نمره میزان رضایت زناشویی مراجعان با سطح تحصیل بالاتر از فوق دیپلم، کمتر از میانگین نمره مراجعان دیگر گروه های تحصیلی بود.

جدول ۱: ویژگی های دموگرافیک زوجین مراجعه کننده به مرکز تحکیم خانواده

جنس شرکت کنندگان	تعداد	درصد
زن	۴۵	۵۹/۲
مرد	۳۱	۴۰/۸
گروه های سنی		
۱۹-۳۰	۳۸	۵۰/۰
۳۱-۴۰	۲۹	۳۸/۲
>۴۰	۹	۱۱/۸
سطح تحصیل		
زیر دیپلم	۱۹	۲۵/۰
دیپلم و فوق دیپلم	۳۵	۴۶/۱
بالای فوق دیپلم	۲۱	۲۷/۶
تعداد فرزند		
نداشتن فرزند	۳۰	۳۹/۵
تا یک فرزند	۳۰	۳۹/۵
بیش از یک فرزند	۱۶	۲۰/۰

بود. بیشترین درصد تحصیلات افراد ۳۵ نفر (۴۶٪) در حد دیپلم و فوق دیپلم بود. ۴۷ نفر (۶۱/۸٪) خود را شاغل اعلام نمودند. میانگین میزان رضایت زناشویی قبل از آموزش در بین شرکت کنندگان $1/25 \pm 26/55$ و بعد از آموزش $1/25 \pm 26/55$ اعلام شد که تفاوت معنادار آماری را نشان نداد. اکثریت ۵۷ نفر (۷۵٪) شرکت کنندگان بومی بودند و ۲۵٪ مابقی (۱۹ نفر) شرکت کنندگان از روستا بودند. داده های مرتبط با ویژگی های جمعیت شناختی در جدول ۱ آمده است.

میانگین نمره رضایت زناشویی در بین مراجعان زن و مرد قبل و بعد از دریافت بسته آموزشی از نظر آماری معنادار نبود و در هر دو گروه بعد از مداخله میانگین نمرات کمتر شده بود و میانگین نمره میزان رضایت زناشویی مردان در هر دو مرحله قبل و بعد کمتر از میانگین نمره زنان نشان داده شد.

میانگین نمره رضایت زناشویی در بین گروه های سنی مراجعان قبل و بعد از دریافت بسته آموزشی و مشاوره ای تفاوت

جدول ۲: توزیع میانگین و انحراف معیار نمرات میزان رضایت زناشویی مراجعه کنندگان قبل و بعد از دریافت آموزش مهارت های زندگی

بر حسب ویژگی های دموگرافیک

نمرات رضایت زناشویی جنس	مراحل تکمیل پرسشنامه	میانگین	انحراف معیار	آماره آزمون	سطح معنی داری
زن	قبل	۱/۲۶	۲۴/۱۰	-۳/۴۴	۰/۷۳۱
	بعد	۱/۲۳	۲۸/۷۰		
مرد	قبل	۱/۲۴	۲۹/۱۶	-۰/۶۹۹	۰/۴۸۴
	بعد	۱/۱۹	۲۳/۳۴		
گروه های سنی ۱۹-۳۰	قبل	۱/۲۳	۲۴/۸۸	-۰/۲۹۴	۰/۷۶۹
	بعد	۱/۱۸	۳۰/۹۷		
۳۱-۴۰	قبل	۱/۳۱	۲۰/۱۵	-۰/۶۰۶	۰/۵۴۵
	بعد	۱/۲۷	۱۴/۵۰		
>۴۰	قبل	۱/۱۸	۲۴/۰۰	-۰/۱۷۸	۰/۸۵۹
	بعد	۱/۱۶	۲۴/۹۸		
سابقه ازدواج کمتر از یک سال	قبل	۱/۲۹	۲۴/۰۵	-۱/۶۰۴	۰/۱۰۹
	بعد	۱/۰۵	۲۸/۹۹		
۵-۱۰ سال	قبل	۱/۳۲	۲۵/۶۱	-۱/۴۱۴	۰/۱۵۷
	بعد	۱/۱۸	۳۲/۰۴		
۱۰-۵ سال	قبل	۱/۲۸	۲۱/۷۷	-۱/۱۳۸	۰/۲۵۵
	بعد	۱/۱۹	۲۱/۱۱		
بیشتر از ۱۰ سال	قبل	۱/۲۰	۲۴/۶۹	-۱/۰۶۷	۰/۲۸۶
	بعد	۱/۲۹	۱۹/۱۴		
تعداد فرزند بدون فرزند	قبل	۱/۲۱	۲۴/۵۲	-۰/۲۱۶	۰/۸۲۹
	بعد	۱/۱۷	۳۱/۹۸		
یک فرزند	قبل	۱/۲۷	۲۲/۳۳	-۰/۰۹۳	۰/۹۲۶
	بعد	۱/۲۵	۲۶/۱۸		
دو فرزند و بیشتر	قبل	۱/۳۱	۳۴/۶۷	-۱/۰۶۰	۰/۲۸۹
	بعد	۱/۲۴	۱۲/۳۴		
میزان تحصیلات زیر دیپلم	قبل	۱/۲۷	۳۰/۲۳	-۰/۲۰۱	۰/۸۴۱
	بعد	۱/۲۲	۲۵/۸۳		
دیپلم و فوق دیپلم	قبل	۱/۲۸	۲۰/۹۵	-۰/۱۸۸	۰/۴۷۳
	بعد	۱/۲۳	۲۷/۵۱		
بالا تر از فوق دیپلم	قبل	۱/۱۹	۳۰/۴۵	-۰/۴۱۷	۰/۶۷۷
	بعد	۱/۱۸	۲۷/۱۱		

بحث و نتیجه گیری

نتایج این پژوهش نشان داد که بین میانگین نمره میزان رضایت زناشویی در بین مراجعه کنندگان به مرکز تحکیم بنیان خانواده قبل و بعد از دریافت آموزش مهارت های زندگی تفاوت معناداری نیست. این نتیجه همانند نتایجی است که در برخی مطالعات به دست آمد که آموزش می تواند تحت تاثیر مسائل دیگری قرار گیرد. مثلاً یکی از دلایل عدم تاثیر تخصص کم مشاوران بیان شده بود (۱۲). اما در پژوهش حاضر مشاوران و مدرسان مرکز تحکیم بنیان خانواده بهزیستی اکثراً از متخصصین با تجربه بودند. به نظر می رسد موقعیتی که مراجعه کنندگان در آن قرار دارند باعث شد که میزان رضایت زناشویی آنان کمتر تحت تاثیر آموزش ارائه شده به آنان قرار گیرد. افرادی که به دلیل شکایت زوج یا زوجه برای طلاق مراجعه می کنند و در مراحل مختلف طلاق قرار گرفته اند. دارای شرایط خاص هستند و به علت مشکلات روحی و خانوادگی، احتمالاً بسیاری از آنها ارتباطی با همسران خود ندارند یا ارتباط آنها در وضعیت عادی نیست. پس رضایت زناشویی نیازمند تلاش بسیاری از طرف زوجین و مشاوران مرکز می باشد. این مساله می تواند نشان دهنده بحرانی باشد که مراجعین به دلیل شدت اختلافات خانوادگی دارند و آموزش می تواند تحت تاثیر آن قرار گیرد.

نتایج بررسی ما با نتایج برخی مطالعات که آموزش رضایت زناشویی را افزایش داده بود، هم سو نیست. اما معمولاً در این پژوهش ها آموزش برای زوجینی بود که از نظر مشکلات زناشویی در وضعیت معمولی بودند و جامعه مورد بررسی از افراد متقاضی طلاق تشکیل نشده بود (۱۳، ۱۴). در مطالعه رئیسی (۱۴) آموزش مهارت های زندگی بر سلامت روان

فرزندان خانواده های طلاق موثر بود. نتایج مطالعه عباسی (۱) نشان داد که آموزش مهارت های زندگی بر میزان رضایت زناشویی زنان شاغل موثر بوده است.

میزان رضایت زناشویی در پایان دوره آموزش کمتر از قبل بود این مساله می تواند به وضعیت مراجعان بستگی داشته باشد و اینکه پس از گذشت مدت زمانی که در طی مراحل طلاق می گذرانند، ارتباط کمتر و پرتنش تری با همسر خود داشته که منجر به کاهش بیشتر میزان رضایت زناشویی نسبت به ابتدای ورود به مرکز داشته باشند.

رابطه بین میانگین نمره رضایت زناشویی با جنسیت مشارکت کنندگان همانند نتایج مطالعه رحمانی (۱۰) معنادار نبود. در پژوهش دیگری (۵) زنان نسبت به مردان رضایت زناشویی بیشتری داشتند. در مطالعه حاضر هرچند تفاوت میانگین نمره رضایت زناشویی قبل و بعد تفاوت معناداری را نشان نداد با اینحال میزان رضایت زناشویی در مردان کمتر از زنان بود. شاید بتوان این تفاوت را به حساسیت بیشتر مردان در داشتن ارتباط لذت بخش جسمی با همسران خود دانست که در این شرایط روابط جنسی نیز کاهش می یابد.

تفاوت میانگین نمره رضایت زناشویی قبل و بعد از آموزش با گروه های سنی شرکت کنندگان در مطالعه معنادار نبود. با اینحال میزان رضایت زناشویی در گروه سنی بالای ۴۰ سال، کمتر از دیگر گروه های سنی بود که بنظر می رسد بر حسب میزان ارتباط، خصوصاً ارتباط زناشویی کمتر و دوران پرتنش که می گذرانند، میزان رضایت زناشویی هم کمتر باشد و به دلایل دیگری مثل وجود فرزندان بیشتر تحمل نموده و سال ها ی پرتنش را با هم سپری کرده اند (۱۵).

بین مدت زمان زندگی مشترک و میانگین نمره رضایت زناشویی قبل و بعد از دریافت آموزشی هم رابطه معناداری دیده نشد. اما بیشترین میزان رضایت زناشویی در مدت ازدواج ۵-۱ سال بود که احتمالاً در این مورد رضایت زناشویی و ارتباط آن با دوران جوانی و ارتباط نسبتاً موثر زناشویی و احتمالاً امید به اینکه در آینده زندگی بهتر خواهد شد، می باشد هرچند در مطالعه قلی زاده میزان رضایت زناشویی در افراد با زمان زندگی بیشتر دیده شد (۱۶).

تفاوت میانگین نمره رضایت زناشویی قبل و بعد با تعداد فرزندان مراجعه کنندگان تفاوت معناداری را نشان نداد با اینحال میزان رضایت زناشویی بر اساس تعداد فرزند در مراجعان بدون فرزند چه قبل و چه بعد از دریافت آموزش مهارت های زندگی کمتر از افراد با فرزند بود که به نظر می رسد وجود فرزندان می تواند باعث ایجاد رضایت خاطر و دلبستگی بیشتر به زندگی و در نتیجه افزایش رضایت زناشویی حتی در موقعیت های سخت باشد (۱۵).

در مطالعه حاضر رابطه معناداری بین میانگین میزان رضایت زناشویی و سطوح تحصیلی قبل و بعد از آموزش دیده نشد اما در برخی پژوهش ها بین سطح تحصیل و میزان رضایت زناشویی رابطه معنادار مشاهده گردید (۱۷، ۱۸).

احتمالاً با سطح تحصیل بیشتر در شرایط معمولی زندگی سطح آگاهی هم بیشتر شده و در نتیجه می تواند رضایت زناشویی را نیز بیشتر نماید.

بنظر می رسد در وضعیت عادی و در شرایط معمولی زندگی بین ویژگی های مختلف مثل سن، سطح تحصیل، جنس یا سایر ویژگی ها با میزان رضایت از زناشویی ارتباط وجود دارد.

چنانکه در مطالعات دیگر این ارتباط دیده شد (۱۸)(۱۹). اما در پژوهش حاضر به دلیل مشکلات خاص مراجعه کنندگان و مراجعانی که برای جدایی اقدام نموده اند در نتیجه رضایت زناشویی هم تحت تاثیر مسائل سخت دوران تقاضای طلاق می باشد بطور کلی می توان گفت که آموزش می تواند در بسیاری از موارد خصوصاً جهت افزایش آگاهی، شناخت روش های حل مسئله مفید باشد. این تاثیر با وضعیت و موقعیت افرادی که مورد مطالعه قرار گرفته اند و نیز با نوع، میزان و کیفیت آموزشی که به آنان داده می شود هم در ارتباط است. بررسی ها نشان داده اند که در صورتی آموزش می تواند موثر باشد که پس از شناسایی نیازهای آموزشی فراگیران باشد (۲۰) و زمان و مدت مشاوره با توجه به نیازهای آنان در اختیار شان قرار گیرد. از عوامل موفقیت آموزش حضور و استفاده هر دو زوج در آموزش و مشاوره است که در آن صورت احتمال نتیجه بخش بودن بیشتر است.

جمع آوری داده ها از نمونه های مورد نظر به دلیل مشکلاتی که در این برهه با آن روبرو بودند، بسیار دشوار بود، در این موقعیت به راحتی حاضر به همکاری، مشارکت نبودند.

شرایط خاص مراجعان به گونه ای است که تاثیر آموزش بر سطح رضایت مندی زناشویی آنان نتوانسته تغییر معناداری ایجاد نماید.

احتمالاً می توان با صرف زمان بیشتر برای بررسی ویژگی ها و شرایط مراجعان، اختصاص زمان بیشتری برای آموزش و ایجاد تغییر در محتوای آموزش کارایی این دوره ها را افزایش داد. علاوه بر این تکمیل پرسشنامه برای این افراد اگر با پرسشگر انجام گیرد بیشتر قابل اطمینان است. مسئله مهم دیگر بهره مندی

تقدیر و تشکر

نویسندگان از کارمندان معاونت اجتماعی و پیشگیری از جرم دادگستری کل استان یزد برای همراهی آن ها در انجام مطالعه و از همه مشارکت کنندگان در این پژوهش و مشاوران و مددکاران مرکز تحکیم بنیان خانواده یزد سپاسگزاری می نمایند.

هر دو زوج از آموزش می باشد که شاید با در نظر گرفتن تمهیداتی خاص بتوان تمایل هر دو زوج را در دریافت خدمت آموزشی افزایش داد.

تضاد منافع

هیچ کدام از نویسندگان منافع مالی از این مطالعه نداشتند.

References

- 1-Abbasi R, Sk RT. Marital satisfaction and individual differences: The role of personality factors. *International Journal of Behavioral Sciences*. 2009;3(3):237-42.
- 2-Karney BR, Coombs RH. Memory bias in long-term close relationships: Consistency or improvement? *Personality and Social Psychology Bulletin*. 2000;26(8):959-70.
- 3-Rashidinejad M, Miri S, Bahramnegad A. The effect of life skills education on emotional, think, behavior in situational and different times of Bam nursing school students. *Journal of qualitative. Research in Health Sciences*. 2012;10(2):47-53.
- 4-Burleson BR, Denton WH. The relationship between communication skill and marital satisfaction: Some moderating effects. *Journal of Marriage and the Family*. 1997:884-902.
- 5-Parvin N, Fatemi A, Aminian F, Rafiee-Vardanjani L. Effectiveness of life training skills on marital satisfaction of female nurses in Hajar Hospital in Shahrekord city- a clinical trial. *Journal of Clinical Nursing and Midwifery*. 2014;3(1):37-46.
- 6-Askari M, Noah SBM, Hassan SAB, Baba MB. Comparison the effects of communication and conflict resolution skills training on marital satisfaction. *International Journal of Psychological Studies*. 2012;4(1):182.
- 7-Sanders MR, Halford WK, Behrens BC. Parental divorce and premarital couple communication. *Journal of Family Psychology*. 1999;13(1):60.
- 8-Halford WK, Markman HJ, Kline GH, Stanley SM. Best practice in couple relationship education. *Journal of marital and family therapy*. 2003;29(3):385.
- 9- Arbabi K, Karkianoosh Z, Rezaei A, Baktash M. The relationship between parents and religious attitude overall compatibility of family and marital satisfaction of female children in Tehran. *Counseling Research and Development*. 2008;7(25):81-95.

- 10- Rahmani A, Merghati Khoei E, Sadeghi N, Allahgholi L. Relationship between Sexual pleasure and Marital Satisfaction. *Iran Journal Of Nursing*.2011;24(70):82-90.
- 11- Fowers BJ, Olson DH. ENRICH Marital Satisfaction Scale: A brief research and clinical tool. *Journal of Family psychology*.1993;7(2):176.
- 12-Nik Bakht A. The examination of the effect of welfare family counseling classes on marital satisfaction of couples. *Journal of Life Science and Biomedicine*.2011;2(2):25-8.
- 13- Shariati M, Dadghari A. Design and application and analysis of qualitative research in the field of health and medical science. Tehran: Hayan Publication.2007.
- 14-Raisee R, Ganji F, Shahmoradi R, Mardanpoor Shahrekordi E, Shamian A, nekooei A, et al. The effect of life skills face to face meeting on mental health of children of divorce. *Journal of Shahrekord University of Medical Sciences*.2012;14(4):30-7.
- 15-Azizi A, Esmaeli R, Dehghan Manshadi SM, Esmaeli S. The Effectiveness of life Skills Training on Marital Satisfaction in Divorce Applicant Couples. *Iran Journal of Nursing*. 2016;29(99):22-33.
- 16-Gholizadeh Z, Barzegari L, Gharibi H, Babapoor Kheyroodin J. Investigating the Relationship between Five Personality Factors NEO-FFI and Marital Satisfaction. *Clinical Psychology & Personality (Daneshvar Raftar)*.2011;17(43):57-66.
- 17-Shafiee Kandjani A, Azar M, Janbozorg M, Noohi S, Hoseyni SH. Correlation between Women's Psycho pathological Condition and Marital Satisfaction. *Pajoohandeh Journal*.2008;12(6):483-90.
- 18-Jannati Jahromi M, Moein L, Yazdani L. Evaluate and compare the relationship between personality characteristics and marital satisfaction among employed women in Kazeroon. *SOCIOLOGY OF Women (JOURNAL of Woman AND Society)*.2010;1(2):143-62.
- 19- Mansouri Z, Mehrabizadeh Honarmand M. The relationship between mental health problems and job satisfaction and marital satisfaction among employed women. *Woman and Culture*. 2010;1(3):91-102.
- 20-Bahari F, Fatehizadeh M, Ahmadi SA, Molavi H, Bahrami F. The effect of hope, forgiveness and combined marital counseling on interpersonal cognitive distortions of divorcing couples. *Journal of Research in Behavioural Sciences*.2010;8(1):25-33.